

Opětovné použití odpadů v novém zákoně: mnoho otazníků, málo odpovědí

Opětovné použití odpadů je jedním z opatření, která mají zajistit přechod Evropské unie k oběhovému hospodářství. Členské státy jsou povinny přijmout opatření na podporu činností týkajících se přípravy k opětovnému použití, zejména zaváděním a podporou sítí pro přípravu k opětovnému použití a oprav, přičemž směrnice o odpadech jim stanoví závazné cíle co do úrovně přípravy k opětovnému použití a recyklace komunálního odpadu. V České republice by ke splnění těchto cílů mělo dojít v novém právním režimu tvořeném (novým) zákonem o odpadech a zákonem o výrobcích s ukončenou životností.

KONEC DVOJIHO REŽIMU

Odpadem i dle nového zákona zůstává každá movitá věc, které se osoba zbavuje, má úmysl nebo povinnost se jí zbavit¹. Přitom se má za to, že osoba má úmysl zbavit se movité věci, pokud tuto věc není možné používat k původnímu účelu².

Za účinnosti (starého) zákona o odpadech³ probíhal sběr a následné nakládání s vysloužilými výrobky u většiny výrobků v tzv. odpadovém režimu, včetně obalů sbíraných v rámci komunálních systémů nakládání s tříděným obalem. Některé výrobky určené zákonem, například přenosné baterie nebo zpětně odebíraná elektrozařízení, však nebyly považovány za odpad a bylo s nimi nakládáno v tzv. neodpadovém režimu, a to až do okamžiku jejich předání zpracovateli.

Podle nové právní úpravy bude sběr výrobků s ukončenou životností probíhat vždy v režimu nakládání s odpady. Zpětný odběr je totiž v § 3 odst. 1 písm. q) zákona o výrobcích s ukončenou životností definován jako odebírání odpadních elektrozařízení, odpadních baterií nebo akumulátorů nebo odpadních pneumatik od konečných uživatelů, popřípadě od jiných osob v místě určeném výrobcem nebo jejich odebírání posledním prodejcem; v každém případě jde tedy o zpětný odběr výrobku, který je odpadem. Pro vybrané výrobky, tedy elektrozařízení, baterie a akumulátory, pneumatiky a vozidla, se však použije zvláštní režim nakládání podle zákona o výrobcích s ukončenou životností, přednostně před odpadovým.

OPĚTOVNÉ POUŽITÍ A PŘÍPRAVA K NĚMU

Zákon o odpadech rozlišuje mezi opětovným použitím a přípravou k opětovnému použití. Opětovným použitím rozumí postupy, kterými jsou výrobky nebo jejich části, které nejsou odpadem, znovu použity ke stejnému účelu, ke kterému byly původ-

ně určeny⁴. Typicky se bude jednat o prodej použitých výrobků prostřednictvím bazarů, ať již kamenných, anebo virtuálních. Naproti tomu, přípravu k opětovnému použití zákon vymezuje jako způsob využití odpadů zahrnující kontrolu, čištění nebo opravu, která zaručí, že je výrobky nebo jejich části možné bez dalšího zpracování opětovně používat⁵.

V případě opětovného použití se tedy jedná o nakládání s výrobkem, který se odpadem nestal. Pokud se již odpadem stal, je nutné postupovat odlišně. Odpad se k opětovnému použití musí nejprve připravit v rámci procesu přípravy k opětovnému použití, po jehož dokončení se z odpadu stane „plnohodnotný“ výrobek splňující požadavky na uvádění použitého zboží na trh. Jakmile se tedy výrobek či jiná věc (v praxi se jedná např. o zeminy a výkopky, vznikající při stavebních pracích) stane odpadem, podmínky pro opětovný přechod do neodpadového režimu jsou komplikovanější.

Nová právní úprava opětovného použití preferuje. Například zákon o výrobcích s ukončenou životností výslovně ukládá výrobcům elektrozařízení, aby umožnili oddělené soustředování sebraných elektrozařízení za účelem jejich přípravy k opětovnému použití ve zvláštních místech zpětného odběru. To pochopitelně vybízí k úvahám o sběrných dvorech, kde budou občané odevzdávat spotřebiče, které ještě budou moci jiní občané použít k původnímu účelu. Proveditelnost takového postupu je však s ohledem na řadu požadavků zákona obtížná a pro provozovatele podobných projektů přináší řadu rizik.

TRNITÁ CESTA Z ODPADOVÉHO REŽIMU

Příprava k opětovnému použití představuje jeden ze způsobů zpracování odpadu⁶, konkrétně jeho využití. To s sebou přináší celou řadu povinností a otazníků.

Využití odpadu smí být prováděno pouze v zařízení k využití odpadu, které se nachází na pozemku či ve stavbě, jež jsou k tomu příslušným způsobem určeny⁷, a pouze osobami, které k tomu mají zvláštní povolení a musí o tom vést zvláštní evidenci^{8,9}. Proces přípravy k opětovnému použití musejí podstoupit i např. výše zmíněné elektrospotřebiče.

Provozovatel zařízení k využití odpadu je zároveň v rámci přípravy k opětovnému použití povinen zajistit, aby vystupující výrobky určené k opětovnému použití splňovaly požadavky na uvádění použitého zboží na trh¹⁰; splnění této povinnosti je jedním z předpokladů pro opuštění odpadového režimu. Jedná se zejména o povinnosti výrobce podle zákona o technických požadavcích na výrobky (č. 22/1997 Sb.), zákona o obecné bezpečnosti výrobků (č. 102/2001 Sb.) a souvisejících předpisů i technických norem. Provozovatel zařízení k využití odpadu tak zpravidla musí plnit stejné požadavky, jaké jsou kladeny na výrobce. Na jednu stranu je to logické, s ohledem na ochranu a bezpečnost uživatelů opětovně používaných výrobků, na druhé straně to podstatně komplikuje naplnitelnost představ o rozsahu a významu opětovného použití.

Odpad, který byl připraven k opětovnému použití, přestane být dle § 9 odst. 3 zákona o odpadech odpadem, v okamžiku, kdy:

a) příprava k opětovnému použití proběhla v souladu s § 34 odst. 3, tedy že vystupující výrobky určené k opětovnému použití spl-

ňují – po jejich kontrole, čištění nebo opravě – požadavky na uvádění použitého zboží na trh,

b) splňuje technické požadavky pro konkrétní účely, pokud byly stanoveny jinými právními předpisy nebo technickými normami použitelnými na výrobky,

c) splňuje požadavky jiných právních předpisů a jeho využití nepovede k nepříznivým dopadům na životní prostředí nebo zdraví lidí a

d) pro něj byla zpracována průvodní dokumentace.

Příprava k opětovnému použití bude i zpracováním ve smyslu zákona o výrobcích s ukončenou životností, k němuž je potřebné rovněž další povolení a které musí probíhat ve zvlášť schváleném zařízení. Například zmíněné elektrospotřebiče musejí před znovuvvedením na trh podstoupit zkoušku, kdy bude ověřena jejich jeho funkčnost a bezpečnost použití, a to způsobem, který stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou, a zároveň musejí obsahovat všechny součásti potřebné pro jejich použití ke stejnému účelu, k jakému byly původně určeny¹¹. Snazší je

situace u protektorovaných pneumatik, kde platí požadavek, aby byly opotřebované části pneumatik obnoveny studenou nebo teplou metodou protektorování. I v případě protektorovaných pneumatik nebo opětovně použitelných autodílů však musejí být splněny výše zmíněné podmínky stanovené zákonem o odpadech, za nichž odpad přestává být odpadem.

Osoby, které mají zájem provádět přípravu odpadu k jeho opětovnému použití, tedy musí překonat značnou bariéru vstupu spočívající jen ve shora popsaných administrativních požadavcích. Každý zvažovaný projekt v této oblasti je nutné podrobit pečlivému posouzení z pohledu požadavků právní úpravy. ■

Mgr. et Mgr. JAN KORÁN,
KF Legal, s. r. o.

Mgr. et Mgr. TOMÁŠ MARTINEC,
KF Legal, s. r. o.

Poznámky:

¹ § 4 odst. 1 zákona o odpadech.

² § 4 odst. 2 zákona o odpadech.

³ Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ § 11 odst. 1 písm. b) zákona o odpadech.

⁵ § 11 odst. 1 písm. m) zákona o odpadech.

⁶ § 11 odst. 1 písm. g) zákona o odpadech.

⁷ Podle § 34 odst. 1 zákona o odpadech: „Provozovatel zařízení smí provádět využití odpadu pouze a) v zařízení k využití odpadu, které se nachází na pozemku určeném k tomuto účelu územním rozhodnutím nebo územním souhlasem nebo ve stavbě určené k tomuto účelu využití kolaudačním rozhodnutím, oznámením o užívání nebo kolaudačním souhlasem nebo povolením stavby, není-li vyžadována kolaudace podle stavebního zákona, nebo na pozemcích tvořících zemědělský půdní fond v případě odpadů sloužících ke zlepšení kvality zemědělské půdy nebo v mobilním zařízení k využití odpadu a b) je-li zařízení k využití odpadu nebo mobilní zařízení k využití odpadu provozováno v souladu s technickými podmínkami, které zajistí ochranu životního prostředí a zdraví lidí, stanovenými vyhláškou ministerstva.“

⁸ § 10 a § 21 zákona o odpadech.

⁹ § 9 odst. 6 zákona o odpadech.

¹⁰ § 34 odst. 3 zákona o odpadech.

¹¹ § 67 odst. 3 zákona o výrobcích s ukončenou životností.

Evroparlament chce zavést právo na opravu

Europoslanci vyzvali komisi, aby zavedla takzvané právo spotřebitele na opravu. Komise by měla podle poslanců dohlížet na to, aby opravy byly systematictější a šetřily spotřebitelům peníze. A to například prodloužením záruk, poskytnutím záruk na vyměněné díly nebo usnadněním přístupu k informacím o opravách a údržbě. Pro usnesení o udržitelnějším jednotném trhu hlasovalo 395 poslanců, 94 bylo proti a 207 se zdrželo.

Evroparlament také chce, aby se zvýšila podpora pro trh s použitým zbožím a zavedly se opatření proti kontroverzním

praktikám, kterými se zkracuje životnost výrobků. Poslanci také připomněli svůj požadavek na zavedení univerzálních nabíje-

ček s cílem snížit množství elektronického odpadu, a požadují, aby byly výrobky označovány podle trvanlivosti.

Poslanci v usnesení také požadují, aby se zvýšila informovanost spotřebitelů a obecné povědomí o ekonačce EU, jejíž používání v průmyslu je třeba rozšířit. Přijatý text dále navrhuje nová pravidla pro nakládání s odpady a odstraňování právních překážek, které brání opravám, opětovnému prodeji a opětovnému použití. Z toho bude mít prospěch i trh s druhotnými surovinami.

„Nastal čas využít cílů Zelené dohody pro Evropu jakožto základu jednotného trhu, který podporuje designové výrobky a trvale kvalitní služby. K dosažení těchto cílů potřebujeme komplexní soubor pravidel, která namísto technických změn postrádajících politickou odvahu a matoucích spotřebitele i podniky, usnadní přijímání jasných a jednoduchých rozhodnutí. Přijetím tohoto usnesení vyslal Evropský parlament jasný signál: harmonizované povinné označování výrobků informující o trvanlivosti výrobku a řešící předčasné zastarávání na úrovni EU je krokem správným směrem,“ uvedl zpravodaj David Cormand (Zelení / EFA, FR).

Podle průzkumu Eurobarometru by bylo 77 % občanů EU raději, kdyby mohli své výrobky nechat opravit a nemuseli tak kupovat nové. 79 % občanů se pak domnívá, že zákon by měl výrobcům digitálních zařízení nařídít, aby jejich výrobky byly snadno opravitelné, například výměnou některých částí.

-red-

